

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
JEAN RICHARD DE LA TOUR IŠVADA,
pateikta 2023 m. birželio 22 d.¹

Byla C-422/22

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu
prieš
TE

(*Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojai migrantai – Socialinė apsauga – Taikytini teisės aktai – Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 – 76 straipsnis – Tarpusavio keitimosi informacija ir bendradarbiavimo pareiga – Reglamentas (EB) Nr. 987/2009 – A1 formos pažyma – Panaikinimas įstaigos iniciatyva – 6 ir 16 straipsniai – Pažymą išdavusios įstaigos pareigos pradėti dialogo ir taikinimo procedūrą su priimančiosios valstybės narės kompetentinga institucija nebuvimas – 2 ir 20 straipsniai – Pareiga kuo greičiau pateikti informaciją šiai institucijai po pažymos panaikinimo“

I. Įvadas

1. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Reglamento (EB) Nr. 987/2009² išaiškinimo ir yra susijęs su šio reglamento 6 ir 16 straipsnių taikymu pagal analogiją A1 formos pažymos panaikinimo procedūrai.
2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant TE ir *Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Toruniu* (Socialinio draudimo įstaiga, Torunės biuras, Lenkija) (toliau – ZUS) ginčą dėl pastarosios sprendimo panaikinti A1 formos pažymą, šio pareiškėjo prašymu patvirtinančią jo padėtį Lenkijos socialinės apsaugos teisės aktų taikymo tikslais laikotarpiu nuo 2016 m. rugpjūčio 22 d. iki 2017 m. rugpjūčio 21 d.
3. Teisingumo Teismas dar nėra priėmęs sprendimo dėl procedūros, taikytinos tokiu atveju, kai A1 formos pažyma panaikinama ją išdavusios įstaigos iniciatyva. Išdėstysiu priežastis, dėl kurių Reglamento Nr. 987/2009 nuostatos, susijusios su tais atvejais, kai kyla abejonių dėl tokios pažymos galiojimo arba dėl taikytinų teisės aktų nustatymo, nėra reikšmingos susiklosčius tokiai situacijai. Iš esmės manau, kad nesant numatytos dialogo ir taikinimo procedūros tuo atveju, kai

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką (OL L 284, 2009, p. 1), iš dalies pakeistas 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012 (OL L 149, 2012, p. 4) (toliau – Reglamentas Nr. 987/2009 arba įgyvendinimo reglamentas).

A1 formos pažyma panaikinama įstaigos iniciatyva, atitinkamų valstybių narių kompetentingos institucijos turi keistis informacija *a posteriori*, remdamosi Sąjungos teisės aktų leidėjo nustatyta bendradarbiavimo procedūra, kad nebūtų pažeistos atitinkamų asmenų teisės.

II. Teisinis pagrindas

A. Reglamentas (EB) Nr. 883/2004

4. Reglamento (EB) Nr. 883/2004³ II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ yra 11–16 straipsniai.

5. Šio reglamento 11 straipsnyje nustatyta:

„1. Asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tie teisės aktai taikomi remiantis šioje antraštinėje dalyje numatytais nuostatomis.

<...>

3. Laikantis 12–16 straipsnių nuostatų:

a) vienoje valstybėje narėje pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbantiems asmenims taikomi tos valstybės teisės aktai;

<...>“

6. Minėto reglamento 13 straipsnio „Darbas dviejose ar daugiau valstybių narių“ 2 dalyje nurodyta:

„Paprastai dviejose ar daugiau valstybių narių savarankiškai dirbančiam asmeniui taikomi:

a) valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktai, jeigu didelę veiklos dalį jis vykdo toje valstybėje narėje;

arba

b) valstybės narės, kurioje yra jo veiklos centras, teisės aktai, jeigu jis negyvena vienoje iš valstybių narių, kurioje jis vykdo didelę veiklos dalį.“

7. Pagal Reglamento Nr. 883/2004 72 straipsnio a punktą Socialinių apsaugos sistemų koordinavimo administracinė komisija (toliau – Administracinė komisija) nagrinėja visus administravimo ar aiškinimo klausimus, kylančius iš šio reglamento arba Reglamento Nr. 987/2009 nuostatų.

³ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas OL L 188, 2013, p. 10), iš dalies pakeistas Reglamentu Nr. 465/2012 (toliau – Reglamentas Nr. 883/2004 arba pagrindinis reglamentas).

8. Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio „Bendradarbiavimas“ 3, 4 ir 6 dalyse nustatyta:

„3. Valstybių narių valdžios institucijos ir įstaigos, pagal šį reglamentą, gali tiesiogiai bendrauti tarpusavyje ir su atitinkamais asmenimis ar jų atstovais.

4. Įstaigos ir asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, privalo informuoti vieni kitus ir bendradarbiauti, kad užtikrintų tinkamą šio reglamento įgyvendinimą.

Įstaigos pagal tinkamo administravimo principą per pagrįstą laikotarpį atsako į visus paklausimus ir šiuo atžvilgiu teikia atitinkamiems asmenims visą reikalingą informaciją, kad jie galėtų naudotis šiuo reglamentu suteiktomis teisėmis.

<...>

6. Iškilus sunkumų aiškinant arba taikant šį reglamentą, kurie gali kelti pavojų pagal jį asmeniui suteiktoms teisėms, kompetentingos valstybės narės arba atitinkamo asmens gyvenamosios valstybės narės įstaiga kreipiasi į atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) įstaigą (-as). Jeigu sprendimo nerandama per pagrįstą laikotarpį, atitinkamos valdžios institucijos gali prašyti Administracinės komisijos įsikišti.“

B. Reglamentas Nr. 987/2009

9. Reglamento Nr. 987/2009 1, 2, 8 ir 10 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(1) Reglamentu [Nr. 883/2004] modernizuojamos valstybių narių nacionalinių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo taisyklės, nurodant įgyvendinimo priemones ir procedūras bei supaprastinant jas visiems susijusiems subjektams. Turėtų būti nustatytos įgyvendinimo taisyklės.

(2) Glaudesnis ir veiksmingesnis socialinės apsaugos įstaigų bendradarbiavimas yra svarbiausias veiksnys siekiant, kad asmenys, kuriems taikomas Reglamentas [Nr. 883/2004], galėtų pasinaudoti savo teisėmis kuo greičiau ir optimaliausiomis sąlygomis.

<...>

(8) Valstybės narės, jų kompetentingos institucijos ir socialinės apsaugos įstaigos turėtų turėti galimybę susitarti tarpusavyje dėl supaprastintų procedūrų ir administracinių priemonių, kurias jos laiko veiksmingesnėmis ir labiau tinkamoms atitinkamoms jų socialinės apsaugos sistemoms. Tačiau tokios priemonės neturėtų turėti įtakos asmenų, kuriems taikomas Reglamentas [Nr. 883/2004], teisėms.

<...>

(10) Nustatant kompetentingą įstaigą, t. y. tą įstaigą, kurios teisės aktai taikomi arba kuri atsako už tam tikrų išmokų mokėjimą, daugiau nei vienos valstybės narės įstaigos turi išnagrinėti apdraustojo ir jo šeimos narių padėtį. Siekiant užtikrinti atitinkamo asmens apsaugą šio būtino institucijų bendravimo metu, jis turėtų būti laikinai apdraustas pagal socialinės apsaugos sistemą.“

10. Reglamento Nr. 987/2009 I antraštinės dalies II skyriuje „Bendradarbiavimo ir keitimosi duomenimis nuostatos“ yra 2–7 straipsniai.

11. Šio reglamento 2 straipsnio „Įstaigų tarpusavio keitimosi informacija taikymo sritis ir taisyklės“ 2 dalyje nustatyta:

„Įstaigos nedelsdamos teikia duomenis arba keičiasi duomenimis, kurie būtini norint apibrėžti ir nustatyti asmenų, kuriems taikomas pagrindinis reglamentas, teises ir pareigas. Tokius duomenis iš vienos valstybės narės į kitą tiesiogiai perduoda pačios įstaigos arba jie netiesiogiai perduodami per susižinojimo tarnybas.“

12. Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnyje „Kitoje valstybėje narėje išduotų dokumentų ir patvirtinamųjų įrodymų teisinė galia“ nurodyta:

„1. Valstybių narių įstaigos priima kitos valstybės narės įstaigos išduotus asmens padėtį liudijančius dokumentus, reikalingus pagrindiniam reglamentui ir įgyvendinimo reglamentui taikyti, ir patvirtinamuosius įrodymus, kurių pagrindu tie dokumentai buvo išduoti, nebent valstybė narė, kurioje jie buvo išduoti, juos anuliuotų arba paskelbtų negaliojančiais.

2. Kilus abejonėms dėl dokumento galiojimo arba dėl duomenų, kuriais grindžiami jame išdėstyti teiginiai, tikslumo, dokumentą gaunanti valstybės narės įstaiga prašo dokumentą išdavusi[os] įstaigos suteikti reikiamą tikslesnę informaciją, o tam tikrais atvejais anuliuoti tą dokumentą. Išdavusi įstaiga persvarsto dokumento išdavimo pagrindą ir prireikus jį anuliuoja.

3. Vadovaujantis 2 dalimi, tais atvejais, kai kyla abejonių dėl atitinkamų asmenų pateiktos informacijos, dokumentų ar patvirtinančių įrodymų galiojimo ar faktų, kuriais pagrįsta juose pateikta informacija, tikslumo, buvimo vietos ar gyvenamosios vietos įstaiga kompetentingos įstaigos prašymu, jeigu tai įmanoma, atlieka reikiamą tokios informacijos ar dokumento patikrinimą.

4. Jei atitinkamoms įstaigoms nepavyksta susitarti, ne anksčiau kaip po mėnesio nuo tos dienos, kurią dokumentą gavusi įstaiga pateikė prašymą, per kompetentingas valdžios institucijas gali būti kreipiamasi į Administracinę komisiją. Administracinė komisija mėgina išspręsti klausimą per šešis mėnesius nuo dienos, kurią į ją buvo kreiptasi.“

13. Reglamento Nr. 987/2009 6 straipsnis „Laikinas teisės aktų taikymas ir laikinas išmokų skyrimas“ suformuluotas taip:

„1. Išskyrus atvejus, kai įgyvendinimo reglamente numatyta kitaip, jei dviejų arba daugiau valstybių narių įstaigos ar valdžios institucijos nesutaria dėl to, kurie teisės aktai taikomi, atitinkamam asmeniui laikinai taikomi vienos iš tų valstybių narių teisės aktai <...>

<...>

2. Jei dviejų ar daugiau valstybių narių įstaigos arba valdžios institucijos nesutaria, kuri įstaiga turėtų mokėti išmokas pinigais arba natūra, atitinkamas asmuo, kuris galėtų gauti išmokas, jeigu nebūtų ginčijamasi, turi teisę laikinai gauti išmokas, numatytas jo gyvenamosios vietos įstaigos taikomuose teisės aktuose arba, jeigu tas asmuo negyvena vienos iš atitinkamų valstybių narių teritorijoje, jis turi teisę gauti išmokas, numatytas įstaigos, kuriai jo prašymas buvo pateiktas pirmiausia, taikomuose teisės aktuose.

3. Jei atitinkamoms įstaigoms ar valdžios institucijoms nepavyksta susitarti, ne anksčiau kaip po vieno mėnesio nuo tos dienos, kurią kilo 1 arba 2 dalyje nurodytas nesutarimas, per kompetentingas valdžios institucijas gali būti kreipiamasi į Administracinę komisiją. Administracinė komisija siekia išspręsti klausimą per šešis mėnesius nuo dienos, kurią į ją buvo kreiptasi.

4. Jei nustatoma, kad turi būti taikomi kitos valstybės nei ta, kurioje asmuo buvo laikinai apdraustas, teisės aktai, arba kad išmokas laikinai suteikusi įstaiga nebuvo kompetentinga įstaiga, kompetentinga pripažinta įstaiga tokia laikoma atgaline data, tarsi to nesutarimo nebūtų buvę, vėliausiai nuo tos dienos, kai asmuo buvo laikinai apdraustas, arba nuo pirmojo atitinkamų išmokų laikino suteikimo.

5. Jei reikia, nustatyta kompetentinga įstaiga ir įstaiga, kuri laikinai mokėjo išmokas pinigais ar laikinai gavo įmokas, išsprendžia atitinkamo asmens finansinės padėties klausimus, susijusius su įmokomis ir laikinai mokėtomis pinigėmis išmokomis, prireikus laikydamasi įgyvendinimo reglamento IV antraštinės dalies III skyriaus nuostatų.

Išmokas natūra, kurias įstaiga laikinai suteikė pagal 2 dalies nuostatas, kompetentinga įstaiga kompensuoja pagal įgyvendinimo reglamento IV antraštinės dalies nuostatas.“

14. Šio reglamento 7 straipsnyje „Laikinas išmokų ir įmokų apskaičiavimas“ nustatyta:

„1. Išskyrus atvejus, kai įgyvendinimo reglamente numatyta kitaip, jei asmuo turi teisę gauti išmoką ar privalo mokėti įmoką pagal pagrindinį reglamentą, ir kompetentinga įstaiga neturi visos informacijos apie padėtį kitoje valstybėje narėje, kurios reikia norint atlikti tos išmokos arba įmokos galutinį apskaičiavimą, ta įstaiga suteikia šią išmoką atitinkamo asmens prašymu arba laikinai apskaičiuoja šią įmoką, jei taip apskaičiuoti įmanoma remiantis tos įstaigos turima informacija.

2. Kai atitinkama įstaiga gauna visus reikiamus patvirtinamuosius įrodymus ar dokumentus, iš naujo apskaičiuojamas atitinkamos išmokos arba įmokos dydis.“

15. Minėto reglamento II antraštinėje dalyje „Taikytinų teisės aktų nustatymas“ yra 14–21 straipsniai.

16. To paties reglamento 16 straipsnyje „Pagrindinio reglamento 13 straipsnio taikymo tvarka“ nustatyta:

„1. Dviejose ar daugiau valstybių narių vykdančioje veikloje asmuo apie tai informuoja gyvenamosios vietos valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos paskirtą įstaigą.

2. Paskirta gyvenamosios vietos įstaiga nedelsdama nustato, kokie teisės aktai taikomi atitinkamam asmeniui, atsižvelgdama į pagrindinio reglamento 13 straipsnį ir į įgyvendinimo reglamento 14 straipsnį. Toks nustatymas iš pradžių yra laikinas. Ta įstaiga informuoja apie tokį laikiną nustatymą visų valstybių narių, kuriose vykdoma veikla, paskirtas įstaigas.

3. 2 dalyje numatytas laikinas taikomų teisės aktų nustatymas tampa galutiniu per du mėnesius nuo tada, kai atitinkamų valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų paskirtos įstaigos apie tai informuojamos pagal 2 dalį, išskyrus atvejus, kai teisės aktai jau yra galutinai nustatyti remiantis 4 dalimi, arba bent viena iš atitinkamų įstaigų iki šio dviejų mėnesių laikotarpio

pabaigos informuoja gyvenamosios vietos valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos paskirtą įstaigą apie tai, kad ji dar negali sutikti su nustatymu arba kad ji laikosi kitos nuomonės šiuo klausimu.

4. Jei nustatant taikomus teisės aktus kyla abejonių ir dėl to dviejų ar daugiau valstybių narių įstaigos arba valdžios institucijos turi palaikyti ryšius, vienos ar daugiau atitinkamų valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų paskirtų įstaigų prašymu arba pačių kompetentingų valdžios institucijų prašymu atitinkamam asmeniui taikomi teisės aktai nustatomi bendru susitarimu, atsižvelgiant į pagrindinio reglamento 13 straipsnį ir įgyvendinimo reglamento 14 straipsnio atitinkamas nuostatas.

Jei atitinkamos įstaigos arba kompetentingos valdžios institucijos nesutaria, šie organai siekia susitarti, laikydamiesi pirmiau išdėstytų sąlygų, ir taikomas įgyvendinimo reglamento 6 straipsnis.

<...>“

17. Reglamento Nr. 987/2009 19 straipsnio „Informacijos teikimas atitinkamiems asmenims ir darbdaviams“ 2 dalyje numatyta:

„Atitinkamo asmens ar darbdavio prašymu valstybės narės, kurios teisės aktai yra taikytini pagal pagrindinio reglamento II antraštinės dalies nuostatą, kompetentinga įstaiga išduoda pažymėjimą, liudijantį, kad tokie teisės aktai yra taikytini, ir prireikus nurodo, iki kada ir kokiomis sąlygomis jie taikytini.“

18. Reglamento Nr. 987/2009 20 straipsnyje „Įstaigų tarpusavio bendradarbiavimas“ nurodyta:

„1. Atitinkamos įstaigos perduoda valstybės narės, kurios teisės aktai yra taikytini asmeniui pagal pagrindinio reglamento II antraštinės dalies nuostatas, kompetentingai įstaigai informaciją, būtiną nustatant dieną, kurią pradedami taikyti tie teisės aktai, ir įmokas, kurias šis asmuo ir jo darbdavys (-iai) turi mokėti pagal tuos teisės aktus.

2. Valstybės narės, kurios teisės aktai tampa taikomi asmeniui pagal pagrindinio reglamento II antraštinę dalį, kompetentinga įstaiga sudaro galimybę valstybės narės, kurios teisės aktai tam asmeniui buvo taikomi vėliausiai, kompetentingos valdžios institucijos paskirtai įstaigai gauti informaciją apie dieną, kurią pradedami taikyti šie teisės aktai.“

III. Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

19. TE, Lenkijos prekybos registre įregistruotas ir savarankišką veiklą vykdomas verslininkas, kurio pajamos apmokestinamos Lenkijoje, 2016 m. rugpjūčio 11 d. pasirašė sutartį su Varšuvoje (Lenkija) įsteigta bendrove ir pagal šią sutartį Prancūzijoje turėjo teikti paslaugas, susijusias su konkrečiu projektu, kurios paprastai priskiriamos „second site manager“ funkcijoms, nuo 2016 m. rugpjūčio 22 d. iki šio projekto pabaigos.

20. Remiantis šia sutartimi buvo išduota A1 formos pažyma⁴ (ją išdavė ZUS⁵), patvirtinanti, kad laikotarpiu nuo 2016 m. rugpjūčio 22 d. iki 2017 m. rugpjūčio 21 d. (toliau – aptariamas laikotarpis) TE buvo taikomi Lenkijos teisės aktai.

21. Po savo iniciatyva atliktos peržiūros ZUS konstatavo, kad aptariamam laikotarpiu TE vykdė veiklą tik vienoje valstybėje narėje, t. y. Prancūzijoje. Taigi 2017 m. gruodžio 1 d. sprendimu (toliau – ginčijamas sprendimas) ZUS panaikino šią A1 formos pažymą⁶ ir nusprendė, kad aptariamam laikotarpiu TE nebuvo taikomi Lenkijos teisės aktai. Manydama, kad TE taikytiniams teisės aktams nustatyti svarbi nuostata yra Reglamento Nr. 883/2004 11 straipsnis, ZUS priėmė tą sprendimą prieš tai nesiėmusi Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnyje⁷ nurodytos procedūros, per kurią būtų koordinuojamos nuomonės su kompetentinga Prancūzijos įstaiga, kiek tai susiję su taikytinų teisės aktų nustatymu.

22. TE apskundė ginčijamą sprendimą *Sąd Okręgowy w Toruniu* (Torunės apygardos teismas, Lenkija). 2019 m. birželio 5 d. sprendimu šis teismas nusprendė, kad, pirma, aptariamam laikotarpiu TE dirbo ne vienoje valstybėje narėje, todėl jam taikoma Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 2 dalis, ir, antra, ZUS nepasinaudojo Reglamento Nr. 987/2009 6, 15⁸ ir 16 straipsniuose numatyta koordinavimo procedūra, nors ši procedūra būtų privaloma siekiant nustatyti taikytinus teisės aktus. Taigi, vykstant teismo procesui, minėtas teismas paprašė ZUS pradėti tokią bendradarbiavimo su kompetentinga Prancūzijos įstaiga procedūrą, tačiau ZUS atsisakė tai padaryti, manydama, jog tai nepagrįsta. Siekdamas išvengti situacijos, kai TE nebūtų taikoma jokia socialinės apsaugos sistema, *Sąd Okręgowy w Toruniu* (Torunės apygardos teismas) nusprendė, kad aptariamam laikotarpiu TE buvo taikomi Lenkijos teisės aktai, todėl paliko galioti pagrindinėje byloje nagrinėjamą A1 formos pažymą.

23. 2020 m. vasario 5 d. sprendimu *Sąd Apelacyjny w Gdańsku* (Gdanskos apeliacinis teismas, Lenkija) atmetė apeliacinį skundą, kurį ZUS padavė dėl šio sprendimo.

24. Dėl šio apeliacinio teismo sprendimo ZUS padavė kasacinį skundą *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas). Ji pažymi, jog atsižvelgiant į tai, kad norint panaikinti aptariamą A1 formos pažymą prieš tai reikėjo pasinaudoti Reglamente Nr. 987/2009 numatyta koordinavimo procedūra, priimant ginčijamą sprendimą buvo padarytas pažeidimas, kuris galėtų būti ištaisytas tik per procedūrą pačioje ZUS. Taigi *Sąd Okręgowy w Toruniu* (Torunės apygardos teismas) ir *Sąd Apelacyjny w Gdańsku* (Gdanskos apeliacinis teismas) priimti sprendimai yra klaidingi, nes šie

⁴ Kaip priminta 2023 m. kovo 2 d. Sprendime *DRV Intertrans ir Verbraeken J. en Zonen* (C-410/21 ir C-661/21, toliau – Sprendimas *DRV Intertrans*, EU:C:2023:138, 42 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), „A 1 formos pažyma, pakeitusi [1972 m. kovo 21 d. Tarybos reglamente (EEB) Nr. 574/72, nustatančiame Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimoms nariams, judantiems Bendrijoje, įgyvendinimo tvarką (OL L 74, 1972, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 83)] numatytą E 101 formos pažymą, atitinka standartinės formos pažymą, kurią pagal Reglamento Nr. 987/2009 II antraštinę dalį išduoda valstybės narės, kurios socialinės apsaugos teisės aktai taikomi, kompetentingos institucijos paskirta įstaiga, kad patvirtintų, jog, kaip nurodyta, be kita ko, šio reglamento 19 straipsnio 2 dalyje, darbuotojams, kurių situacija yra viena iš nurodytųjų Reglamento Nr. 883/2004 II antraštinėje dalyje, taikomi šios valstybės narės teisės aktai“. Pavyzdžiui, žr. praktinius paaiškinimus ir spausdintos formos šabloną, pateiktus *Centre des liaisons européennes et internationales de sécurité sociale* (Europos ir tarptautinių socialinės apsaugos ryšių centras, Prancūzija) interneto svetainėje; <https://www.cleiss.fr/reglements/a1.html>.

⁵ Savo rašytinėse pastabose ZUS paaiškino, kad ši pažyma buvo išduota 2016 m. rugpjūčio 19 d., kad ji buvo grindžiama Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsnio 2 dalimi, nes šia nuostata reglamentuojama atitinkamo asmens, kuris vykdo savarankiškai dirbančio asmens veiklą dviejoje ar daugiau valstybių narių, padėtis, ir kad ji buvo išsiųsta kompetentingai Prancūzijos įstaigai.

⁶ *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nurodo, kad šis sprendimas buvo priimtas pagal 1998 m. spalio 13 d. *Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych* (Socialinio draudimo įstatymas) (*Dz. U.* 2021, 430 punktas) 83a straipsnio 1 dalį.

⁷ Žr. šios išvados 16 punktą.

⁸ Remiantis jo pavadinimu, šis straipsnis nustato pagrindinio reglamento 11 straipsnio 3 dalies b ir d punktų, 11 straipsnio 4 dalies ir 12 straipsnio taikymo tvarką (dėl informacijos teikimo atitinkamoms įstaigoms).

teismai, užuot priėmę sprendimą dėl taikytinų teisės aktų, turėjo gražinti bylą ZUS, kad ji, bendradarbiaudama su kompetentinga Prancūzijos įstaiga, iš naujo išnagrinėtų šią A1 formos pažymą.

25. Šiomis aplinkybėmis *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar valstybės [narės] įstaiga, kuri išdavė A1 formą ir kuri *ex officio* – nesant atitinkamos valstybės narės kompetentingos įstaigos prašymo – nori panaikinti (atšaukti) išduotą formą arba pripažinti ją negaliojančia, privalo atlikti derinimo su kitos valstybės narės kompetentinga įstaiga procedūrą pagal analogiją su [Reglamento Nr. 987/2009] 6 ir 16 straipsniuose nustatytais taisyklėmis?
2. Ar derinimo procedūra turi būti atlikta dar iki išduotos formos panaikinimo (atšaukimo) ar pripažinimo negaliojančia, ar jos panaikinimas (atšaukimas) ar pripažinimas negaliojančia [pagal Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 2 dalį] yra preliminarus, laikino pobūdžio <...> ir tampa galutinis, jei atitinkama [kitos] valstybės narės įstaiga nepateikia prieštaravimo ar priešingos nuomonės šiuo klausimu?“

26. ZUS, Lenkijos, Belgijos, Čekijos ir Prancūzijos vyriausybės bei Europos Komisija pateikė rašytines pastabas.

IV. Analizė

27. Savo dviem prejudiciniais klausimais, kurie, mano nuomone, gali būti nagrinėjami kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Reglamento Nr. 987/2009 6 ir 16 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad įstaiga, kuri, atlikusi patikrinimus savo iniciatyva, nustatė, jog klaidingai išdavė A1 formos pažymą, gali ją panaikinti prieš tai nepradėjusi dialogo ir taikinimo procedūros su atitinkamų valstybių narių kompetentingomis įstaigomis tam, kad būtų nustatyti taikytini teisės aktai.

28. Iš pradžių reikėtų konstatuoti, kad nei Reglamente Nr. 883/2004, nei Reglamente Nr. 987/2009 nėra nuostatų, tiesiogiai taikytinų nagrinėjamos bylos aplinkybėms, kuriomis buvo panaikinta A1 formos pažyma.

29. Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalyje tėra nustatyti bendri *dialogo ir taikinimo procedūros* pagrindai, o pirmasis vyksta prieš antrąjį⁹. Reglamente Nr. 987/2009 išvardyti atvejai, kuriais ši procedūra įgyvendinama.

30. Taigi, kiek tai susiję su A1 formos pažymos panaikinimu, tik pastarojo reglamento 5 straipsnyje apibrėžta konkreti procedūra „[k]ilus abejonėms dėl [asmens padėtį liudijančio] dokumento galiojimo arba dėl duomenų, kuriais grindžiami jame išdėstyti teiginiai, tikslumo“¹⁰.

⁹ Taip pat žr. 2009 m. birželio 12 d. Sprendimo Nr. A1 dėl dialogo ir taikinimo procedūros, susijusios su dokumentų galiojimu, taikytinų teisės aktų nustatymu ir išmokų skyrimu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 883/2004, nustatymo (OL C 106, 2010, p. 1) (toliau – Sprendimas Nr. A1) 10 ir 11 konstatuojamąsias dalis, taip pat 1, 2 ir 17 punktus. Be to, žr. 2017 m. balandžio 27 d. Sprendimą *A-Rosa Flussschiff* (C-620/15, toliau – Sprendimas *A-Rosa Flussschiff*, EU:C:2017:309, 58 punktas, susijęs su 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje (OL L 149, 1971, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35), 84a straipsnio 3 dalimi, kurios nuostatos buvo perkeltos į Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalį).

¹⁰ Šio straipsnio 2 dalis. Kursyvu išskirta mano.

31. Įvairiais šios procedūros etapais, aprašytais šio 5 straipsnio 2–4 dalyse, siekiama, pirma, surinkti informaciją, reikalingą A1 formos pažymos galiojimui patvirtinti arba nepatvirtinti, derinant kompetentingų įstaigų nuomones, ir, antra, įveikti galimą jų nesutarimą¹¹.

32. Iš šių nuostatų aiškiai matyti, kad minėta procedūra taikoma būtent „dokumentą gaunan[čios] valstybės narės įstaig[os]“¹² iniciatyva. Todėl nė viena nuostata nereglementuoja situacijos, kai pažymą išdavusi įstaiga, savo iniciatyva atlikusi patikrinimus, neabejoja, kad A1 formos pažyma turi būti panaikinta¹³.

33. Taigi, Teisingumo Teismui pateiktais prejudiciniais klausimais prašoma nuspręsti, ar, atsižvelgiant į reglamentus Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 ir jų aiškinimą Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, A1 formos pažyma gali būti panaikinta tik prieš tai *suderinus* atitinkamų valstybių narių kompetentingų įstaigų *nuomones*, siekiant nustatyti atitinkamam asmeniui taikytinus teisės aktus.

34. *Kalbant apie teisinį pagrindą*, kuriuo grindžiami prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai, pirma, reikia priminti, kad, viena vertus, Reglamentu Nr. 987/2009 buvo kodifikuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su E 101 formos pažymos¹⁴ taikymo sritimi ir jos teisinėmis pasekmėmis, taip pat su atitinkamų *valstybių narių įstaigų ginčų* dėl šios pažymos galiojimo ar tikslumo *sprendimo* procedūra¹⁵.

35. Kita vertus, šiame reglamente iš šios jurisprudencijos kylantys principai buvo įtvirtinti taip:

- tokios pažymos privalomoji galia, grindžiama imperatyviomis tik vienos valstybės teisės aktu taikymo, lojalaus bendradarbiavimo ir teisinio saugumo taisyklėmis, kurioms teikiama ypatinga reikšmė ir Reglamente Nr. 883/2004¹⁶;
- *išimtinė dokumentus išdavusios įstaigos kompetencija vertinti jų galiojimą*¹⁷ ir
- naudojimasis atitinkamų valstybių narių kompetentingų įstaigų dialogo ir taikinimo Administracinėje komisijoje procedūra, siekiant *išspręsti* šių įstaigų *ginčus*, susijusius tiek su

¹¹ Žr. Sprendimą *DRV Intertrans* (46 punktas).

¹² Minėto 5 straipsnio 2 dalis.

¹³ Nagrinėjamu atveju dėl panaikinimo priežasties – tai, kad atitinkamas asmuo nedirbo dviejose skirtingose valstybėse narėse, – žr. šios išvados 21 punktą.

¹⁴ E 101 formos pažyma buvo pakeista A1 formos pažyma. Žr. šios išvados 4 išnašą.

¹⁵ Žr. Sprendimą *DRV Intertrans* (43 ir 52 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

¹⁶ Žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimą *AFMB ir kt.* (C-610/18, EU:C:2020:565, 72 ir 74 punktai) ir Sprendimą *DRV Intertrans* (43 ir 54 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija). Byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, A1 formos pažymos galiojimas buvo laikinai sustabdytas ją išdavusios įstaigos sprendimu. Teisingumo Teismas nusprendė, jog iš Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad ši pažyma netenka privalomosios galios tik ją panaikinus (48, 49, 51 ir 59 punktai).

¹⁷ Dėl ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo, pagal kurį pažymą išdavusi įstaiga privalo tinkamai įvertinti faktines aplinkybes, svarbias taikytinų socialinės apsaugos teisės aktų nustatymo taisyklių taikymui, ir taip užtikrinti E 101 formos pažymoje (dabar – A1 formos pažymoje) nurodytų duomenų teisingumą, žr. Sprendimą *A-Rosa Flussschiff* (39 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad šis principas taikomas, net jei Administracinė komisija padarė išvadą, jog pažyma išduota per klaidą (žr. 2018 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (C-527/16, toliau – Sprendimas *Alpenrind ir kt.*, EU:C:2018:669, 64 punktas)), arba buvo kreiptasi į valstybės narės teismus, nagrinėjančius darbdaviui iškeltą bylą dėl faktų, galinčių atskleisti nesąžiningą pažymų gavimą ar panaudojimą (žr. 2020 m. balandžio 2 d. Sprendimą *CRPNPAC ir Vueling Airlines* (C-370/17 ir C-37/18, toliau – Sprendimas *Vueling*, EU:C:2020:260, 86 punktas)).

išduotų dokumentų teisingumu, tiek su atitinkamam darbuotojui taikytinų teisės aktų nustatymu¹⁸.

36. Taigi, antra, atrodo, kad *Sajungos teisės aktų leidėjas nenumatė plačios šios dialogo ir taikinimo procedūros taikymo srities*, apribodamas ją specifiniais lojalaus bendradarbiavimo poreikiais¹⁹.

37. Taip pat pažymiu, kad Komisijos praktiniame vadove dėl Europos Sąjungoje (ES), Europos ekonominėje erdvėje (EEE) ir Šveicarijoje taikytinų teisės aktų²⁰ yra nurodyti atvejai, kai pažymą išdavusi įstaiga savo iniciatyva gali pakartotinai išnagrinėti suinteresuotojo asmens padėtį, o paskui prireikus – panaikinti pažymą. Tačiau šiame vadove nėra jokių rekomendacijų dėl dialogo ir taikinimo procedūros įgyvendinimo. Tas pats pasakytina apie Sprendimą Nr. A1²¹, kuriame kalbama tik apie situaciją, kai įstaiga išreiškia abejonių dėl kitos valstybės narės įstaigos išduoto dokumento galiojimo arba laikomasi skirtingų nuomonių dėl taikytinų teisės aktų nustatymo²².

38. Ši išvada, kuriai pritaria visos rašytines pastabas pateikusios šalys, mano nuomone, yra logiška ir imperatyvi tarpusavio pasitikėjimo principo pasekmė²³. Ji pateisina tai, kad pažymą išdavusios įstaigos sprendimas išduoti pažymą pripažįstamas pagrįstu²⁴ be papildomų formalumų. Todėl šis principas taip pat turi būti taikomas sprendimui vienašališkai panaikinti šią pažymą, nesant jokių abejonių dėl objektyvios²⁵ atitinkamo asmens padėties²⁶. Kitaip tariant, atsižvelgiant į sistemą, kuri buvo įgyvendinta Reglamentu Nr. 987/2009 remiantis Reglamente Nr. 883/2004 įtvirtintais principais, sunku įsivaizduoti, kad pažymai panaikinti būtų reikalingas kitos valstybės narės įstaigos sutikimas ar net išankstinis nuomonių derinimas, *a fortiori* tokiu atveju²⁷. Be to, jei būtų įrodytas sukčiavimas, pažymos panaikinimas yra privalomas ją išdavusiai įstaigai²⁸.

¹⁸ Žr. Sprendimą *DRV Intertrans* (43 ir 55 punktai). Tame sprendime Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad nagrinėjamas A 1 formos pažymas išdavusi įstaiga, gavusi prašymą dėl panaikinimo vykstant dialogo ir taikinimo procedūrai, negalėjo nuspręsti atidėti šių pažymų galiojimo peržiūros ir atitinkamiems darbuotojams taikomos socialinės apsaugos sistemos vertinimo, kol bus baigtas baudžiamasis procesas valstybės narės, kurioje šie darbuotojai dirba, teismuose (27, 53, 55 ir 63 punktai).

¹⁹ Ši teisės aktų leidėjo pasirinkimą taip pat galėtų pateisinti nedidelis nagrinėtinų atvejų skaičius. Žr. 2021 m. spalio mėn. Komisijos ataskaitoje „Posting of workers, Report on A1 Portable Documents issued in 2020“ pateiktus statistinius duomenis, ypač 5 punkto komentarą ir 20 lentelę, kurioje nurodyta, kad klaidų atvejai sudaro mažiau nei 0,1 % kompetentingų valstybių narių išduotų pažymų skaičiaus. Taip pat žr. 22 lentelę dėl panaikintų pažymų skaičiaus. Pateikta tokia analizė (21 lentelėje): „Vertinant absoliučiais skaičiais daugiausia A1 formos pažymų panaikino Lenkija (528 <...>) ir Slovakija (766 <...>). Vertinant santykiniais skaičiais (t. y. bendro išduotų pažymų skaičiaus procentine dalimi) visos duomenis pateikusios valstybės narės panaikino mažiau nei 1 % visų 2020 m. išduotų A1 formos pažymų. Pavyzdžiui, Lenkija ir Slovakija panaikino atitinkamai 0,1 % ir 0,7 % visų 2020 m. išduotų A1 formos pažymų. Vis dėlto reikėtų pažymėti, kad <...> 2019 m. ar net anksčiau išduotos A1 formos pažymos galėjo būti panaikintos 2020 m. Kalbant apie Lenkiją, panaikintų A1 formos pažymų skaičius gerokai sumažėjo, palyginti su 2019 m. (nuo 1197 <...> 2019 m. iki „tik“ 528 <...> 2020 m.)“ (laisvas vertimas).

²⁰ Administracinės komisijos parengtas ir patvirtintas praktinis vadovas, prieinamas šiuo interneto adresu: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11366&langId=lt> (toliau – praktinis vadovas), ypač p. 27, ketvirta pastraipa, ir p. 36, priešpaskutinė pastraipa.

²¹ Kaip Teisingumo Teismas priminė 2018 m. liepos 11 d. Sprendime *Komisija / Belgija* (C-356/15, EU:C:2018:555, 111 punktas), Sprendimas Nr. A1 nėra įstatymo galią turintis aktas. Tačiau, remiantis suformuota jurisprudencija, šis sprendimas gali padėti socialinės apsaugos institucijoms, taikančioms Sąjungos teisę šioje srityje (žr. to paties sprendimo 110 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

²² Žr. to sprendimo 1 punktą.

²³ Žr. 2020 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Bouygues travaux publics ir kt.* (C-17/19, EU:C:2020:379, 40 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

²⁴ Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad galimi pažeidimai neturi įtakos pažymų privalomumui. Žr. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (76 punktas).

²⁵ Žr. Reglamento Nr. 987/2009 10 konstatuojamąją dalį ir šios išvados 34 išnašą.

²⁶ Nagrinėjamu atveju ZUS savo rašytinėse pastabose pabrėžė, kad konstatavus, jog laikotarpiu, nurodytu jos išduotoje A1 formos pažymoje, TE *nevykdė* jokios veiklos Lenkijoje, nekilo jokių abejonių dėl pareigos panaikinti šią pažymą, nes ji buvo grindžiama Reglamento Nr. 883/2004 13 straipsniu. Šiuo aspektu šis atvejis labai skiriasi nuo to, kai kyla sunkumų vertinant atitinkamo asmens veiklą. Dėl konkrečių paaiškinimų ir pavyzdžių žr. praktinio vadovo 22 ir paskesnius puslapius.

²⁷ Atvirkščiai, reikėtų numatyti, jog gali būti diskutuojama dėl faktinių aplinkybių, kurias konstatavo įstaiga, norinti panaikinti jos per klaidą išduotą pažymą, tikrumo, nors ji užtikina šioje pažymoje pateiktų duomenų teisingumą. Žr. šios išvados 17 išnašą.

²⁸ Žr. 2018 m. liepos 11 d. Sprendimą *Komisija / Belgija* (C-356/15, EU:C:2018:555, 99 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija, palyginti su 98 punktu).

39. Trečia, tai, kad esant tokiai situacijai Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino imtis konkrečių priemonių, patvirtina kitos dvi išvados. Viena vertus, Reglamento Nr. 987/2009 16 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad *kompetentingos įstaigos arba valdžios institucijos turi palaikyti ryšius* tik „[j]ei nustatant taikomus teisės aktus *kyla abejonių*“²⁹ ir konkrečiu Reglamentu Nr. 883/2004 13 straipsnio taikymo atveju³⁰.

40. Kita vertus, *laikini sprendimai, apsaugantys* atitinkamą asmenį, kiek tai susiję su taikytina teise ir išmokų skyrimu, šio reglamento 6 straipsnyje numatyti tik tuo atveju, kai šios įstaigos ar valdžios institucijos „*nesutaria*“ arba „*laikosi skirtingos nuomonės*“³¹. Man atrodo, kad šis nuomonių derinimo atvejų apribojimas atitinka reikalavimą greitai nustatyti³² atitinkamo asmens padėčiai taikytiną teisę ir būtinybę nedidinti minėto reglamento 5 straipsnio 4 dalyje ir 6 straipsnio 3 dalyje numatytų skundų Administracinei komisijai atvejų skaičiaus³³.

41. Todėl man neatrodo, jog tai, kad A1 formos pažymos panaikinimas gali priklausyti nuo kitos valstybės narės nuomonės ar sprendimo dėl atitinkamam darbuotojui taikytinos socialinės apsaugos sistemos nustatymo, net jei panaikinimas įvyksta pavėluotai po šios pažymos išdavimo³⁴, gali išplaukti iš išimtinai teleologinio reglamentų Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 aiškinimo, nes jų nuostatos apsiriboja situacijomis, kai kyla sunkumų nustatant taikytiną teisę.

42. Ketvirta, dėl socialinio draudimo manau, kad reikia atsižvelgti į principą, pagal kurį A1 formos pažyma sukuria atitinkamo darbuotojo dalyvavimo socialinės apsaugos sistemoje³⁵ teisėtumo prezumpciją, grindžiamą situacija, kurią patvirtina šis dokumentas³⁶. Kaip ir Komisija bei Prancūzijos vyriausybė, pabrėžiu, kad ši pažyma nesukuria teisių³⁷. Todėl jos panaikinimas tik atleidžia kompetentingas valdžios institucijas nuo minėtos pažymos privalomosios galios.

43. Be to, kai sprendimą dėl pažymos panaikinimo priima ją išdavusi įstaiga, dvigubo įmokų mokėjimo rizika nekyla³⁸.

²⁹ Kursyvu išskirta mano.

³⁰ Esant skirtingų nuomonių dėl taikytinos teisės, šios nuostatos antroje pastraipoje daroma nuoroda į Reglamento Nr. 987/2009 6 straipsnį. Taip pat žr. Sprendimo Nr. A1 8 konstatuojamąją dalį ir 1 punkto b papunktį.

³¹ Kursyvu išskirta mano.

³² Šiuo klausimu žr. Reglamentu Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalį ir Reglamentu Nr. 987/2009 2 konstatuojamąją dalį. Dėl atvejų, kai Teisingumo Teismas priėmė sprendimus atsižvelgdamas į kiekvienos atitinkamos įstaigos ar valdžios institucijos veiksmų spartą, ir dėl situacijų, kai terminai buvo neprotingi, žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimą *Altun ir kt.* (C-359/16, EU:C:2018:63, 55, 59 ir 60 punktai) ir Sprendimą *Vueling* (80 ir 81 punktai, taip pat 85 ir 86 punktai).

³³ Dėl šios Administracinės komisijos vaidmens žr. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (58 ir paskesni punktai, ypač 59 ir 60 punktai, taip pat 62 punktas, kiek tai susiję su jos vaidmens apribojimu siekiant suderinti valstybių narių kompetentingų institucijų, kurios į ją kreipėsi, nuomones).

³⁴ Nagrinėjamu atveju, remiantis ZUS rašytinėmis pastabomis, 2016 m. rugpjūčio 19 d. išduota pažyma buvo panaikinta 2017 m. gruodžio 1 d., praėjus mažiau nei trimis mėnesiams po pirmųjų išvadų, atskleidžiančių naują su atitinkamo asmens padėtimi susijusią informaciją.

³⁵ Žr. 2018 m. vasario 6 d. Sprendimą *Altun ir kt.* (C-359/16, EU:C:2018:63, 36 ir 39 punktai).

³⁶ Žr. Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnio 1 dalį ir 19 straipsnio 2 dalį, taip pat Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (75 punktas). Dėl priminimo, kad faktinės aplinkybės yra tam tikros pažymos išdavimo pagrindas, taip pat žr. Sprendimą *A-Rosa Flussschiff* (57 punktas).

³⁷ Šiuo klausimu žr. Sprendimą *A-Rosa Flussschiff* (38 punktas). Dėl priminimo, kad vienintelis Reglamente Nr. 883/2004 įtvirtintų kolizinių normų tikslas – nustatyti teisės aktus, taikytinus vienoje iš situacijų, nurodytų šias taisykles įtvirtinančiose nuostatose, esantiems asmenims ir kad jos, būdamos tokios, nėra skirtos teisės ar pareigos prisijungti prie konkrečios socialinės apsaugos sistemos atsiradimo sąlygoms nustatyti, žr. 2022 m. rugsėjo 15 d. Sprendimą *Rechtsanwaltskammer Wien* (C-58/21, EU:C:2022:691, 50 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Galima palyginti su Reglamentu Nr. 883/2004 17a konstatuojamąja dalimi ir suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, kurioje primenama, kad šiuo reglamentu nustatytos įstatymų kolizijos taisyklių sistemos taikymas priklauso tik nuo objektyvios suinteresuotojo darbuotojo situacijos (žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimą *AFMB ir kt.* (C-610/18, EU:C:2020:565, 54 punktas)).

³⁸ Taigi šią situaciją reikia skirti nuo situacijos, kai priimančiosios valstybės narės kompetentinga įstaiga vienašališkai atmeta kitos valstybės narės kompetentingos įstaigos išduotas E 101 ar A1 formos pažymas vien dėl to, kad yra konkrečių sukčiavimo įrodymų. Žr. Sprendimą *Vueling* (68 punktas).

44. Todėl visi šie argumentai patvirtina, kad A1 formos pažymos panaikinimo atveju išankstinė nuomonių derinimo ar taikinimo procedūra atitinkamų valstybių narių kompetentingoms įstaigoms nėra privaloma.

45. Vis dėlto esu linkęs manyti, kad analizė būtų neišsami, jei nebūtų atsižvelgta į skirtumą, kurį reikia daryti tarp pažymos panaikinimo ir jos išdavimo, nes šis panaikinimas neišvengiamai kenkia darbuotojui ir gali sukelti konkrečių esminių ar net žalingų pasekmių, kadangi kyla abejonių dėl jo teisinės padėties vertinimo³⁹.

46. Iš tiesų pagal suformuotą jurisprudenciją A1 formos pažyma siekiama palengvinti darbuotojo judėjimą⁴⁰ ir prisidėti tiek prie jo, tiek prie atitinkamų įstaigų teisinio saugumo. Teisingumo Teismas ypač pabrėžė šį aspektą savo jurisprudencijoje, susijusioje su šios pažymos privalomąja galia ir, galiausiai, su sprendimu sustabdyti jos galiojimą⁴¹.

47. Todėl, mano nuomone, kad ir kokios būtų A1 formos pažymos panaikinimo aplinkybės⁴², norint pasiūlyti naudingą atsakymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, reikia atsižvelgti į du dalykus, dėl kurių kyla sunkumų:

- ši pažyma, kaip ir E 101 formos pažyma, gali galioti atgaline data⁴³. Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad „[n]ors pageidautina, kad tokia pažyma būtų išduodama iki atitinkamo laikotarpio pradžios, tai irgi gali būti padaryta per šį laikotarpį ar net jam pasibaigus“⁴⁴, ir
- senaties taisyklės, be kita ko, turinčias įtakos socialinio draudimo įmokų susigrąžinimui⁴⁵.

48. Be to, Lenkijos vyriausybė ypač atkreipė Teisingumo Teismo dėmesį į riziką, kad darbuotojas neturės socialinio draudimo.

49. Taigi šiomis aplinkybėmis, mano nuomone, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 6 dalyje numatyta dialogo ir taikinimo procedūra⁴⁶ nėra vienintelė sistema, kurią Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė siekdamas užtikrinti veiksmingą darbuotojų judėjimo laisvės įgyvendinimą pasitelkiant socialinės apsaugos priemones⁴⁷.

³⁹ Dėl konkrečių pasekmių, kurias reikėtų numatyti, kaip pavyzdį žr. Morsa, M., „Retrait des documents A1 dans le cadre d'une procédure pénale et recours introduit par le prévenu devant une juridiction administrative dans l'État membre d'établissement“, *Droit pénal de l'entreprise*, Larcier, Briuselis, 2021, Nr. 4, p. 352–362, ypač p. 361, 23 punktas. Dėl administracinių sunkumų, susijusių su jau sumokėtų įmokų grąžinimu ir visų atitinkamiems darbuotojams jau skirtų išmokų susigrąžinimu, žr. generalinio advokato H. Saugmandsgaard Øe išvadą byloje *Alpenrind ir kt.* (C-527/16, EU:C:2018:52, 20 punktas ir 13 išnaša). Dėl pareigos užkirsti kelią bet kokiai rizikai, kad asmenys, kuriems taikomas Reglamentas Nr. 883/2004, netektų apsaugos socialinės apsaugos srityje, nes nenustatyti jiems taikytini teisės aktai, žr. 2021 m. birželio 3 d. Sprendimą *TEAM POWER EUROPE* (C-784/19, EU:C:2021:427, 32 punktas).

⁴⁰ Žr. Reglamento Nr. 883/2004 1 ir 45 konstatuojamąsias dalis ir Reglamento Nr. 987/2009 23 konstatuojamąją dalį. Žr. 2021 m. birželio 3 d. Sprendimą *TEAM POWER EUROPE* (C-784/19, EU:C:2021:427, 58 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija) ir Sprendimą *DRV Intertrans* (58 punktas).

⁴¹ Žr. Sprendimą *DRV Intertrans* (56 ir 57 punktai).

⁴² Be pagrindinės bylos aplinkybių, Reglamento Nr. 987/2009 14 straipsnio 10 dalyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią tam tikrais atvejais nustatydamos taikytinus teisės aktus atitinkamos įstaigos atsižvelgia į numanomą padėtį per artimiausius 12 kalendorinių mėnesių, sudaro palankias sąlygas atsirasti peržiūros pagrindams. Žr. praktinį vadovą, p. 28 (pagal analogiją su nagrinėjamu atveju prieš 3 pavyzdį) ir p. 36.

⁴³ Dėl šio galiojimo laikino draudimo atveju žr. Reglamento Nr. 987/2009 6 straipsnio 4 dalį.

⁴⁴ Žr. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (70 ir 71 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

⁴⁵ Žr. Sprendimą *Vueling* (69 punktas). Dėl sukčiavimo atveju kylančių sunkumų, kurie yra susiję su mokėtinų sumų susigrąžinimu ir kurie yra neišvengiami laukiant, kol bus priimtas sprendimas panaikinti A1 formos pažymą, žr. Emeriau, A., „Le travail détaché en Europe: concurrence sociale déloyale ou garantie d'un socle minimal de protection?“, *Informations sociales*, Caisse nationale d'allocations familiales, Paryžius, 2021, Nr. 203-204, p. 144–152, ypač p. 150.

⁴⁶ Žr. šios išvados 30–32 punktus.

⁴⁷ Žr. šios išvados 40 išnašą.

50. Iš tiesų, keliose kitose nuostatose numatytas *keitimasis informacija siekiant nustatyti atitinkamų asmenų teises ir pareigas*.

51. Pirma, kiek tai susiję su Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 4 dalyje numatytu bendradarbiavimu, Reglamento Nr. 987/2009 2 straipsnio 2 dalyje, 15 straipsnyje, 16 straipsnio 2 ir 3 dalyse ir 20 straipsnyje numatytas tiesioginis įstaigų ar susižinojimo tarnybų keitimasis informacija, laikantis šio reglamento 1 ir 2 konstatuojamosiose dalyse nurodytų tikslų.

52. Antra, Reglamento Nr. 883/2004 16 straipsnio „11–15 straipsnių nuostatų išimtis“ 1 dalyje nustatyta, kad „[d]vi ar daugiau valstybių narių, šių valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos arba šių institucijų paskirtos įstaigos *bendru susitarimu gali nustatyti 11–15 straipsnių nuostatų išimtis* tam tikriems asmenims ar asmenų grupėms“⁴⁸.

53. Todėl, kaip ir Čekijos, Belgijos bei Prancūzijos vyriausybės, remdamasis Reglamento Nr. 883/2004 76 straipsnio 4 dalimi ir Reglamento Nr. 987/2009 2 ir 20 straipsniais, siejamais su šio reglamento 6 straipsniu, manau, pirma, kad tuo atveju, kai A1 formos pažyma panaikinama ją išdavusios įstaigos iniciatyva, šiomis nuostatomis sukuriama pakankamai darbuotojus apsaugantis⁴⁹ teisinis pagrindas procedūrai, kuri apima šiuos etapus:

- vienašališką sprendimą panaikinti A1 formos pažymą, kai tik sužinoma apie aplinkybes, akivaizdžiai pagrindžiančias jos negaliojimą⁵⁰, ir
- atitinkamo asmens ir priimančiosios valstybės narės įstaigos informavimą⁵¹ per įmanomai trumpiausią laiką⁵².

54. Antra, šiame etape darbuotojų apsauga taip pat gali būti įgyvendinama trimis būdais. Pirmiausia, jis arba jo darbdavys gali kreiptis į priimančiosios valstybės narės įstaigą dėl A1 formos pažymos išdavimo⁵³.

55. Be to, jei skiriasi įstaigos, kuriai pranešta apie A1 formos pažymos panaikinimą, ir įstaigos, kuri priėmė sprendimą dėl jos panaikinimo, nuomonės, pirmoji gali laikinai skirti išmokas Reglamento Nr. 987/2009 6 straipsnio 2 dalyje numatytomis sąlygomis⁵⁴. Dėl Lenkijos vyriausybės išreikšto nuogąstavimo dėl kompetentingos įstaigos neveikimo pažymiu, kad iš Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių pastabų nematyti, jog šiuo atveju konkretūs sunkumai, kuriuos reikia įveikti atitinkamo darbuotojo interesais⁵⁵, skiriasi nuo tų, kurių sukelia A1 formos pažymos panaikinimas kitos valstybės narės įstaigos prašymu⁵⁶.

⁴⁸ Kursyvu išskirta mano.

⁴⁹ Dėl darbuotojų apsaugos ir teisinio saugumo principų judėjimo laisvės kontekste žr. šios išvados 40 išnašą.

⁵⁰ Dėl priminimo, susijusio su pažymą išdavusios įstaigos pareiga teisingai įvertinti faktines aplinkybes, svarbias reglamentų Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 taikymui, ir užtikrinti pažymoje pateiktos informacijos tikslumą, žr. šios išvados 17 išnašą. Dėl galimo nesutarimo, kylancio dėl akivaizdžiai klaidingai patvirtintos padėties, nebuvimo žr. šios išvados 27 išnašą.

⁵¹ Atsižvelgiant į lojalaus bendradarbiavimo principą, žr. šios išvados 35 punktą.

⁵² Dėl veiksmingumo ir greitumo principo žr. šios išvados 40 punktą. Dėl prašymų atlikti patikrinimą srauto taip pat žr. šios išvados 19 išnašoje nurodytą Komisijos ataskaitą, visų pirma 22 lentelėje pateiktą analizę.

⁵³ Žr. Reglamento Nr. 987/2009 5 straipsnį ir 19 straipsnio 2 dalį, taip pat šios išvados 4 išnašą.

⁵⁴ Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (76 punktas) dėl A1 formos pažymos panaikinimo.

⁵⁵ Žr. šios išvados 45 ir 47 punktus. Šiuo klausimu pažymiu, kad nepateikta jokios informacijos, susijusios su nagrinėjamu atveju.

⁵⁶ Šiuo klausimu žr. šios išvados 19 išnašoje nurodytą ataskaitą, p. 51, 23 lentelė. Taip pat žr. Morsa, M., minėtas veikalas, p. 362, 25 punktas.

56. Atvirksčiai, vien tik rekomendacija dėl protingų derinimo terminų prieš priimant sprendimą panaikinti A1 formos pažymą pagal analogiją su tam tikromis Reglamento Nr. 987/2009 nuostatomis, atsižvelgiant į nagrinėjamą situaciją, man atrodo nepakankama. Iš tiesų kalbama apie pažymos, kurios klaidingas pobūdis nekelia abejonių, padarinių panaikinimą, kai jų negalima laikinai palikti galioti⁵⁷. Be to, pažymiu, kad, viena vertus, įstaigų praktikoje gali būti įgyvendinami darbuotojų interesus atitinkantys sprendimai – tai pabrėžė Čekijos, Belgijos⁵⁸ ir Prancūzijos vyriausybės. Kita vertus, valstybių narių bendradarbiavimas gali būti sukonkretintas dvišaliu pagrindu, paisant asmenų, kuriems taikomas Reglamentas Nr. 883/2004, teisių⁵⁹.

57. Be to, nesutarimai ar sunkumai aiškinant arba taikant Reglamentą Nr. 883/2004 pateisina dialogo ir taikinimo procedūros, numatytos reglamentuose Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009, taikymą šiais konkrečiais atvejais⁶⁰.

58. Galiausiai, kaip tai matyti iš pagrindinės bylos, tuo pačiu metu, nesant pažymos, atitinkamas darbuotojas ar jo darbdavys visada turi galimybę kreiptis į teismą, kad šis priimtų sprendimą dėl šio darbuotojo draudimo⁶¹.

59. Trečia, pažymiu, kad tais atvejais, kai nėra sukčiavimo, neigiamų pasekmių darbuotojui rizika yra ribota⁶².

60. Tad siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti, kad, nesant reglamentuose Nr. 883/2004 ir Nr. 987/2009 numatytos dialogo ir taikinimo procedūros tuo atveju, kai A1 formos pažymą savo iniciatyva panaikina ją per klaidą išdavusi įstaiga, ši įstaiga turi kuo greičiau informuoti priimančiosios valstybės narės įstaigą, tačiau neprivalo imtis išankstinės derinimo procedūros.

V. Išvada

61. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Sąd Najwyższy* (Aukščiausiasis Teismas, Lenkija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 987/2009, nustatančio Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką, iš dalies pakeisto 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 465/2012, pirma, 5, 6 ir 16 straipsniai ir, antra, 2 ir 20 straipsniai

turi būti aiškinami taip:

– įstaiga, kuri savo iniciatyva atlikusi patikrinimus konstatavo, jog klaidingai išdavė A1 formos pažymą, gali ją panaikinti prieš tai nepradėjusi dialogo ir taikinimo procedūros su kompetentingomis atitinkamų valstybių narių įstaigomis taikytiniems teisės aktams nustatyti,

⁵⁷ Žr. Sprendimą *DRV Intertrans* (27 ir 57 punktai).

⁵⁸ Taip pat žr. šios išvados 19 išnašoje nurodytą ataskaitą, p. 51, 23 lentelė.

⁵⁹ Žr. Reglamento Nr. 883/2004 8 straipsnį, Reglamento Nr. 987/2009 8 straipsnį ir pastarojo reglamento 8 konstatuojamąją dalį. Dėl bendradarbiavimo kovojant su sukčiavimu pavyzdžio žr. Emeriau, A., minėtas veikalas, p. 149, ir Morsa, M., minėtas veikalas, p. 361, 24 punktas.

⁶⁰ Žr. šios išvados 29 ir 34–36 punktus.

⁶¹ Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Alpenrind ir kt.* (61 punktas).

⁶² Žr. praktinį vadovą, p. 36, *in fine*, ir p. 37.

- vis dėlto ši įstaiga turi kuo greičiau informuoti atitinkamų valstybių narių kompetentingas įstaigas apie savo sprendimą dėl panaikinimo.